

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

12. De septem capitalibus peccatis. Et primum de superbia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

alterius seculi intrinsecum, in quo anima est iam corpore exuta, & sic meriti, & satisfactionis capax non est: at terminus intrinsecus huius vitæ esse non potest, quia res naturales per terminum intrinsecum, esse non desinunt. Quare existimo dicendum venialia, per charitatis actum primo statim alterius seculi initio deleri, & extingui, & poenam deinde paulatim relaxari, & solui. Ad argumentum verò respondeo in altero seculo nullum esse meritum hominis, nimirum quo caelestem gloriam mereatur: nam ille charitatis actus, quem dixi, culpæ quidem venialis remissionem teste S. Thom. promeretur, nouum verò beatitudinis gradum non item. Similiter in alio seculo nulla est culpæ satisfactio, scilicet, quæ tanquam debita, & legitima præparatio primam gratiam conciliet, nosque Dei amicitia restitua, quæque beatitudinem, aut eius incrementum promeretur: bene tamen potest pro culpa leuiori esse satisfactio, quia venialia delicta nobis diuinitus condonantur.

Cap. XII.

De septem capitalibus peccatis:
De superbia.

Agendum nobis nunc est de ea peccatorum distinctione, qua peccata in septem capitula diuidi solent, de qua re Alex. p. 2. q. 135. m. 1. c. 2. S. Tho. 1. 2. q. 84. art. 4. Nauar. in Man. cap. 23.

Primo quaeritur, quam ob causam peccata omnia, in septem potissimum capitalia distribuuntur; cum pleraque alia sint, quæ ad ea septem minime reuocari queant? Respondeo, Septem capitalia peccata, non ideo dici, quod sint cæterorum omnium causa, & origines; sed quia vnumquodque illorum sit multorum aliorum caput, & causa. Ac licet apud Apostolum Ioannem habeatur, *omne quod in mundo est, aut concupiscentiam carnis esse, aut concupiscentiam oculorum, aut superbiam vite*: vbi tria præcipua peccatorum genera ponuntur, videlicet Superbia, Auaritia, & Libido, eo quod cæteris frequentiora, & vitatiora sint in hominum vita: Nihilominus tamen statuendum est, esse communi Theologorum doctrina, septem esse capitalia crimina, scilicet, Superbiam, Auaritiam, Luxuriam, Iram, Gulam, Inuidiam, & Accidiam, de quorum singulis breuiter, & dilucidè eo, quem posui, ordine, est mihi in præsentia differendum, vt ita facile quandoam ea lethalia sint, quando venialia, inter nosci queat.

Secundo quaeritur, quot modis Superbia accipi solet? Respondeo, ex Greg. lib. 31. Mora. cap. 31. S. Tho. 2. 2. q. 162. ar. 1. c. 8. & Nauar. in Man. c. 23. Alex. p. 2. q. 136. m. 1. c. 3. Primo eam sumi latius, prout est voluntas violandi legem siue præceptum: & tunc omne peccatum est superbia, quia est alicuius præcepti seu legis violatio. Dicitur autem omne peccatum, Superbia, quia aliquid commune habet, quod est superbiam propriam. Superbus enim propriam excellentiam concupiscit, & quaerit, ac ideo vult, & amat excellere, ac eminere cæteris; & propterea vult, quantum potest, nemini subijci. Omnis autè, qui peccat, hoc ipso, quod legem perumpit, & præceptum perfringit, vellet nulli legi, aut præcepto subesse: factio saltem, licet nõ affectu. Deinde, accipitur Superbia præ-

fus, & strictius, quatenus scilicet est quædam legis, & præcepti contemptio; quod etiam solet esse superborum, qui cum propriam excellentiam appetant, cæteros homines despiciunt, vt seipso extollant, & efferant. Tertio modo, accipitur superbia adhuc restrictius, prout est immoderata propriæ excellentiæ cupiditas, sed in quacunque re siue materia. Sic superbi dicuntur, qui amant cæteris esse, & haberi superiores in doctrina, disciplina, arte, ingenio, facultate, potestate, administratione quarumcunque rerum: ac tales solent esse alijs omnibus odiosi, & infensi. Tandem Superbia sumitur proprie; eo, inquam, modo, vt est immodica propriæ excellentiæ cupido in honoribus, siue ijs in rebus, quibus honor, & reuerentia debetur. Quo fit, vt Superbia sit accepta à cæteris peccatis, quæ cum ea affinitatem habent, distinguatur, Nam superbus, vt talis, propriam excellentiam concupiscit in his, quæ reuerentia, & honore sunt digna; honos autem, & reuerentia debetur ijs, qui ætate, sapientia, dignitate, potestate, auctoritate, vel virtute præstant.

Tertio quaeritur, An ad rationem superbiæ pertineat Dei aliorumque despectio, atque contemptus? Cai. 2. 2. q. 162. a. 2. c. in sum. superbia, id videtur affirmasse. At enim superbus solet quidem Deum cæterosque despiciere; ad rationem tamen superbiæ, non attinet contemptus, & diuersæ peccatorum formæ sunt superbia, & contemptus: vt testatur Nau. c. 23. a. 6. superbus enim, personæ suæ excellentiam in honoribus affectat; contemptus autè est deprauatus animi affectus, quo quis alios spernit, infra se ducit, ac pro nihilo putat, & æstimat.

Quarto quaeritur, cuiam virtuti superbia opponatur? Respondeo, cum S. Tho. 2. 2. q. 162. a. 2. ad 3. Alex. p. 2. q. 136. m. 1. Humilitati, ac magnanimitati. Humilis enim est, qui sese alijs subijcere amat, & studet, iuxta rectæ rationis præscriptum: vnde etiam se pari, & æquali inferiorem præbet, prout ratio postulat. Humilis item se à magnis rebus, & excelsis gerendis abstinere, quantum potest; primum omnem, & excelsam recusat, & fugit. Magnanimus autem est qui magna quidem, & excelsa amat, & appetit: sed iuxta rectæ rationis, & prudentiæ regulas: quare licet magnitudinem, principatum, & excelsum optet; nõ eo tamen animo, vt propriam excellentiam quaerat, sed vt magnas res administret ac gerat eo modo, quem recta ratio homini à natura insita, vel etiam lex ipsa diuina suadet, ac præcipit.

Quinto quaeritur, quandoam superbia lethalem culpam inducat? Respondeo, cum S. Tho. 2. 2. q. 162. a. 5. Alex. p. 2. q. 136. m. 5. Nau. c. 23. a. 8. tunc, quando quis appetit propriam excellentiam immeritam, aut suis meritis maiorem, aut malis artibus, hoc est, modis minimè debitis, videlicet contra ius omne, & fas, lege vel præcepto violato, aut cum damno, & detrimento notabili aliorum. Item, quando propriam excellentiam concupiscit, capta, aut quaerit ex re falsa, vel vera, sed mala: vel bona quidem, at in malum finem relata. Est verò veniale peccatum, Superbia, quando caret plena, & perfecta animi deliberatione, cuiusmodi sunt subiti animi motus, quibus præsticiam propriam quis affectat: item, quando res in qua primatum, & excellentiam appetimus, parua est, & exigua.

Sextò quæritur, quot & quæ sint Superbiæ filia, hoc est, species siue partes? Respondeo cum Greg. lib. 23. Mor. c. 7. S. Tho. 2. 2. q. 162. a. 4. Alex. 2. p. 9. 136. m. 10. Nauar. c. 23. n. 7. quatuor. Prima est: qua quis putat bona, quæ habet, à se habere, non aliunde, siue ea sint naturæ siue gratiæ bona: nam & naturæ quidem bona siue sint animi, siue corporis, siue externa, Dei dona sunt. Quoniam quicquid boni in nobis inest, id omne referendum est acceptum vni Deo honorum omnium fonti, & auctori. Altera filia superbiæ est, cum quis agnoscit quidem bona, quæ habet, se à Deo accepisse, sed tanquam suis meritis digna, & debita. Tertia est, cum quis sibi assumit, ac tribuit bona, quæ habet, aut maiora, quam habet. Quarta, cum quis alios contemnit, aut non vult cuiquam subijci. Est tamen animaduertendum, superbiæ propriè non esse iudicium rationis, quia superbia in actu voluntatis consistit, supradicta autem mentis iudicia dicuntur superbiæ filia, quia ex inflato, & superbo voluntatis affectu mens tenebris offusis obscuratur, & talia iudicia fingit, ac formæ.

Cap. XIII.

De inani gloria.

Ad superbiæ rediguntur deprauati voluntatis affectus, quibus magnum quiddam, & excessum immodicè concupiscimus: & talis animi affectio, inanis gloria est, atque Vana gloria nominatur.

Primum itaque quæritur, in quo consistat inanis gloriæ peccatum? Respondeo, cum S. Thom. 2. 2. q. 132. a. 1. Alexand. 2. p. 9. 137. m. 1. Nauar. c. 23. nu. 9. in eo, quòd sit immoderata gloriæ, laudis, famæ, vel sui ipsi existimationis libido. Nam fama, nominis celebritas, laus, & gloriæ, mala quidem per se non sunt, nec per se bona, sed media tantum, & indifferentia: cum tamen ea captamus, aut captare cupimus, vel ab ijs rebus, quæ laudem non promerentur, vel ab ijs personis, à quibus laus, & commendatio nostra expectanda non est, vel malis artibus, & modis iure vitæ, vel ob finem malum, vana sunt. Quo fit, ut qui virtutis officium præstat eo animo, ut humanam laudem aucupetur, inanis gloriæ vitium contrahat. Virtus enim ipsa per se quidem laude est, & commendatione dignissima: sed eam à Deo solo, & non ab hominibus quærere, & expectare debemus. Præterea, virtus laude humana longè maius, & præstantius bonum est, & per se laudem habet: ergo virtutem in humanam laudem tanquam in finem referre, vanum est & inane.

Secundò quæritur, quando Inanis gloria lethalis sit? Respondeo, cum S. Tho. 2. 2. q. 132. a. 3. Alex. p. 2. q. 137. m. 2. Nauar. c. 23. nu. 10. esse tunc, quando operatur, aut quæritur ex re valde mala, aut malis artibus, aut ad malum finem relata. Ex quo etià efficitur, ut sciri possit, quando ea venialis sit, sæpe enim irrepunt, & influunt in animum subiti quidam motus, quibus laudè, & gloriam humanam auidè concupiscimus, quos reprimere, ac frænare negligimus.

Tertiò quæritur, An laudem, & gloriam humanam captare sit malum? Respondent. S. Tho. Alexand. & Nauar. locis cit. esse, si solam hominū lau-

dem, vel gloriam aucupemur. Apostolus aiebat: Si hominibus placerem, Christi seruus non essem. Glossa i. rem Matth. 6. Laus hominum (inquit) appeti non debet, nimirum sola. Laus enim, & gloria, ut sit rationi congruens, expectari debet ab ijs, à quibus oportet: sicut etiam appetenda est in rebus, in quibus expectari debet: à solis autem hominibus, qui labi, decipi, & falli, & alios item fallere, ac decipere possunt, nequaquam est laus, & gloria quærenda, vel expectanda. Poterit autem citra vllum vitium humana laus amari, & appeti, quando non sola, sed propter Dei honorem, & hominum salutem expetitur.

Quartò quæritur, An ob virtutum officia, & opera liceat humanam laudem, & gloriam exquirere? Dubitatio indè oritur, quia virtutis opus per se laudem, honorem, & gloriam promeretur. Item, Matth. 5. dicitur: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona. Apostolus quoque: Proiudetes, inquit, bona, non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus. Sapiens etiam nos admonet, ut curā boni nominis habeamus, quia & multi sapientes, & probi viri studio laudis, & honoris plurima præclare gesserunt; vnde ille: Honor (inquit) alit artes, & omnes ad studia accendimus gloria. Respondeo, Christum Matth. 6. monuisse nos. Nam attendit, inquit, ne inflati vestram faciatis coram hominibus; ut videamini ab eis; ac postea subiungit de inanis gloriæ cupidis; Amen dico vobis, receperit mercedem suam. Virtus itaq; amanda, & colenda est propter se, honestas enim per se est expectanda. Et cum obijcitur, laude & commendatione est digna: Respondeo, Verum est, & cum ita sit, virtus proinde est colenda, quia per se laudabilis, & honorabilis, non eo quidem, ut ob eam fas sit humanam laudem, & gloriā venari, sed vt studiosè, & bene agatur, cum virtuti & honestati laus, & gloria debeatur; eam autè expectare debemus à Deo; apud quem virtus, & honestas certam habet laudem, & commendationem, iuxta illud Apostoli de Iudæo, qui verè est circumcisus corde, in spiritu, non litera, cuius laus non ex hominibus, sed ex Deo est.

Quintò quæritur, quoniam sint, & dicantur filia Inanis gloriæ? Respondeo ex Greg. lib. 31. Mor. c. 31. S. Tho. 2. 2. q. 132. a. 4. Alex. p. 2. q. 137. m. 10. Nauar. c. 23. n. 10. esse septem, & propterea à quibusdā inanis gloriæ pro capitali vitio ponitur; Superbia exclusa: aiunt enim illi, superbiā inter capitalia crimina numerandam non esse, quia est omnium fons, & origo peccatorum, vt docet Greg. li. 31. Moral. c. 31. Cōmunis tamen opinio superbiā inter capitalia peccata recenset, & ad eam potius Inanem gloriā, & filias eius reuocat. Sunt itaq; inanis gloriæ filia septè hæc, quæ sequuntur, test. Greg. loco cit. Iactantia, Nouitarum, vel Nouarum rerum cupido, Hypocritis, Pertinacia, Discordia, Cōtentio, Inobedientia: hæc enim omnia sunt quidam immoderati voluntatis affectus, quibus homo præter modum propriam excellentiam affectat factis, & verbis.

Iactantia est qua quis immodicè se extollit, & effert. Qui si se laudet ob re malè factā, falsam, vanā vel inutilem, peccat: quòd si cū graui hominis detrimento, lethalis erit culpa. Velut si se aliqua in arte, administratione, vel disciplina peritū & expertū prædicet, eum tamē sit ignarus, rudis, & ineptus.